

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 13.11.2013 г.
COM(2013) 785 final

**ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ
И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ, КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ И ЕВРОПЕЙСКАТА
ИНВЕСТИЦИОННА БАНКА**

**ЕДИНЕН ПАЗАР ЗА РАСТЕЖ И РАБОТНИ МЕСТА: АНАЛИЗ НА
ПОСТИГНАТИЯ НАПРЕДЪК И НА ОСТАВАЩИТЕ ПРЕЧКИ В ДЪРЖАВИТЕ
ЧЛЕНКИ**

- Принос към Годишния обзор на растежа за 2014 г.-

ВЪВЕДЕНИЕ

Финансовата и икономическа криза показва необходимостта от сериозни структурни реформи в Европа. В отговор на тази необходимост Комисията разработи амбициозна програма, с която да се постигне по-добро функциониране на единния пазар. В Актовете I и II за единния пазар се съдържа набор от законодателни предложения и други мерки за насърчаване на растежа и заетостта в Европа. Неотдавна Комисията представи също така предложения за по-нататъшното изграждане на единния цифров пазар. За да бъде освободен докрай потенциалът на единния пазар и за да може той да отговори на изискванията на 21-ви век е необходимо бързо да бъдат приети всички оставащи предложения.

За да може обаче единният пазар да функционира добре, не е достатъчно само да се реформира законодателната рамка на ЕС. За да могат гражданите, потребителите и бизнесът пълноценно да се възползват от предимствата на единния пазар, правилата трябва да работят на практика. За да се гарантира, че пазарите функционират добре и оставащите пречки ще бъдат премахнати, са нужни енергични и последователни усилия.

Днес, пет години след началото на кризата, вече виждаме признаци на възстановяване. Въпреки краткосрочните тенденции за защита на националните пазари много държави членки предприеха стъпки за провеждане на реформи и създаване на по-добри пазарни условия.

Настоящият доклад има за цел в контекста на стратегията „Европа 2020“ да направи преглед на начина, по който функционира единният пазар в различните държави членки. Той си поставя за задача да посочи областите, в които е отбелязан напредък от началото на кризата, да установи къде са оставащите проблеми и на тази основа да набележи набор от приоритети за политиките. По този начин докладът допринася за общите приоритети, определени в годишния обзор на растежа, изготвен от Комисията за 2014 г., и за по-подробното формулиране на препоръките за отделните държави в контекста на европейския семестър.

Както и при миналогодишното издание вниманието в доклада е насочено към ключови области, в които потенциалът за растеж е най-голям: услуги, мрежи и цифрова икономика. Секторите на услугите се развиват бързо и генерират най-голяма заетост. Въпреки че е постигнат напредък, за да се отключи докрай потенциалът им, трябва да бъдат предприети още действия. Успоредно с това и като се има предвид, че услугите са тясно свързани с други сектори на икономиката и особено с производството, е необходимо да се работи за подобряване функционирането на вътрешния пазар на промишлени продукти. Въпреки че вътрешният пазар за стоки е успешно реализиран, ЕС трябва да се погрижи неговата нормативна уредба да бъде адекватна на глобализирания свят, в който иновациите са от ключово значение и продуктите се развиват изключително бързо. За тази цел до края на годината Комисията ще представи преглед на вътрешния пазар на промишлени продукти.

В тазгодишния доклад се разглежда и функционирането на финансовия сектор, тъй като по-добрият достъп до финансиране и по-доброто интегриране на финансовите

пазари са от изключително значение за възстановяване на доверието и за финансиране на реалната икономика.

Мрежите продължават да бъдат гръбнака на икономиката. Взети заедно, електронните комуникации, енергетиката и транспортните дейности осигуряват 8,9 % от добавената стойност и 6,1 % от заетостта в ЕС-27, като значението им постоянно нараства¹. Те са източник и на основни ресурси за други сектори на икономиката. Цифровият сектор също е основен двигател за производителността, креативността и иновациите. В някои големи икономики (страните от Г8, Южна Корея и Швеция) през периода 2006 — 2011 г. интернет икономиката² е осигурила около 21 % от ръста на БВП³.

В част I от настоящия доклад се съдържа анализ на ключовите сектори, посочени по-горе, и се определят някои приоритети за политиките. В част II въз основа на анализ на вътрешните и външни за ЕС вериги за създаване на стойност са представени общовалидни констатации относно функционирането на единния пазар.

ЧАСТ I – СЪСТОЯНИЕ НА ЕДИННИЯ ПАЗАР В КЛЮЧОВИТЕ ОБЛАСТИ С НАЙ-ГОЛЯМ ПОТЕНЦИАЛ ЗА РАСТЕЖ

2.1. Прилагане – общ преглед

- В Съобщението относно по-доброто управление от юни 2012 г.⁴ беше обявен набор от мерки, с които да се постигне бърз напредък в ключови за растежа области. На първо място, в съобщението се призовава за **подход на „нулева“ толерантност**: държавите членки следва да транспонират и приложат законодателните актове на ЕС, изброени в приложението към съобщението, бързо и правилно, така че дефицитът по отношение на транспонирането и съответствието да се сведе до 0 %.
- Година и половина по-късно сме свидетели на някои добри резултати (вж. приложението). За законодателните актове, изброени в приложението към съобщението и отнасящи се до сектора на финансовите услуги, цифровия единен пазар и транспорта, целта за **0 % дефицит при транспонирането** е постигната. В другия край на спектъра обаче остава енергийният сектор. Въпреки че някои държави членки са подобрили представянето си, много от тях все още не спазват сроковете за транспониране, като четири държави членки не са транспонирали три от съответните четири директиви.
- В съобщението се призовава също така за по-активен подход и по-активно прилагане на законодателството в ключовите области. Когато има признаци за

¹ Извънреден доклад 129 на Европейската комисия „Market Functioning in Network Industries – Electronic Communications, Energy and Transport“, февруари 2013 г.

² Всички дейности, свързани със създаването и експлоатацията на мрежи за достъп до интернет, както и услугите, предлагани по интернет (далекосъобщения чрез интернет протокол, производство и поддръжка на информационно оборудване за интернет, свързани с интернет информационни услуги, всички дейности на базата на интернет — от електронната търговия до рекламата по интернет).

³ „Internet matters, the net's sweeping impact on growth, jobs, and prosperity“, McKinsey Global Institute, май 2011 г., в която са разгледани тези страни, като и Бразилия, Китай и Индия.

⁴ Съобщение на Европейската комисия „По-добро управление за единния пазар“, COM(2012)259 final, юни 2012 г.

нарушаване на основни законодателни документи, **производствата за установяване на неизпълнение на задължения от държава членка** не би трябвало да отнемат повече от 18 месеца, а постигането на пълно съответствие с решенията на Съда трябва в общия случай да не отнема повече от 12 месеца. В някои области бяха предприети активни стъпки за преследване на евентуални нарушения на правото на ЕС, като резултатите от този подход ясно се виждат, например в сектора на услугите (вж. по-долу). Въпреки това обаче средната продължителност на производствата за установяване на неизпълнение на задължения от държава членка все още е 29,4 месеца, като някои производства продължават повече от 50 месеца, стигайки дори до 84 месеца. Много по-добро е положението в областта на енергетиката (15 месеца) и транспорта (15,4 месеца).

2.2. Пазари на услуги

Функциониране на пазарите и препятствия пред интеграцията в ЕС

Много държави членки предприемат реформи в сектора на услугите с цел той да заработи по-добре. През изминалата година това направиха по-специално Португалия, Испания, Италия, Гърция и Полша, и в по-малка степен — Словения и Чешката република. Стимул за тези реформи бяха специфичните за всяка държава препоръки („препоръките“) или програмите, договорени със съответните правителства. Необходимостта от реформи обаче продължава да съществува в няколко държави членки, сред които Австрия, Белгия, Германия и Франция, към които също бяха отправени препоръки във връзка с услугите.

Друг стимул за реформа беше **подходът на Комисията на нулева толерантност с цел да се осигури пълно съответствие с Директивата за услугите.** През последната година 13 държави членки започнаха допълнителни реформи в отговор на процедури по „EU pilot“ или производства за установяване на неизпълнение на задължения, започнати от Комисията. Те се отнасят най-вече до ограниченията по отношение на търговската комуникация, изискванията за постоянно пребиваване или териториалното ограничаване на разрешенията.

В много държави членки бяха доразвити единичните звена за контакт (ЕЗК) като част от усилията за предлагане на бизнеса на комплексни електронни административни услуги (въпросите, свързани с електронното управление, са разгледани по-подробно в точката относно цифровите пазари по-долу). За да се развива успешно, бизнесът се нуждае от надеждна и лесно достъпна информация за регулаторните изисквания и от възможност да извършва съответните административни процедури онлайн. Това е целта на ЕЗК и на одобрената наскоро Хартата на ЕЗК. Някои ЕЗК вече са част от интегрирани структури за електронно управление (Естония, Испания, Дания, Нидерландия, Обединеното кралство, Швеция, Люксембург). Други държави отбелязаха напредък в това отношение през изминалата година (България, Гърция, Франция). ЕЗК в Белгия, Германия, Латвия, Полша и Румъния изискват обаче особено внимание, по-специално по отношение на онлайн процедурите.

Въпреки това **потенциалът на единния пазар да стимулира развитието на сектора на услугите продължава да бъде голям.** Тенденциите, представени в миналогодишния доклад, които сочат, че интеграцията в сферата на услугите е

значително по-слаба, отколкото на пазара за стоки, се запазват. Търговската интеграция на единния пазар на стоки е около 22 %, а тази на пазара на услуги — 5 %⁵. Аналогично, потребителите дават на представянето на единния пазар на услуги по-малко положителни оценки, отколкото на пазара на стоки⁶.

Един по-амбициозен подход към изпълнението на Директивата за услугите би могъл да донесе ползи за растежа и работните места в ЕС. Мерките, предприети от държавите членки за прилагане на Директивата за услугите, ще повишат БВП с около 0,8 % през следващите 5-10 години. Само по себе си едно по-амбициозно прилагане на Директивата за услугите би могло да генерира още 0,6 % -2,6 % от БВП⁷.

Същевременно проведенят наскоро партньорски преглед на прилагането на Директивата за услугите потвърди предишните оценки⁸, **че много държави членки не са провели важни тестове за пропорционалност по отношение на останалите изисквания в сектора на услугите**⁹. Провеждането на тези тестове е необходимо, за да прецени дали ограниченията са основателни и дали същите цели в полза на обществен интерес не биха могли да бъдат постигнати чрез по-малко рестриктивни мерки. Поради това все още съществуват твърде много ограничения по отношение на правото на установяване, като например задължението дружествата да приемат определена правна форма или изискванията за дяловото участие и капитала. Тези препятствия могат да ограничат свободното установяване в рамките на единния пазар на дружествата, предоставящи услуги, да попречат на развитието на някои бизнес модели или да ограничат инвестициите в сектора и така да се отразят върху растежа и иновациите.

Разпокъсаността на националните разпоредби от сферата на **трудовото законодателство, данъчното облагане, здравето и безопасността, защитата на потребителите и на договорното право** остава като проблем. В трансграничен контекст тази разпокъсаност поражда разходи за привеждането в съответствие, особено за микро- и малките предприятия.

Що се отнася до **достъпа до професионални дейности, няколко държави членки започнаха реформи, но препятствия пред навлизането на пазара продължават да съществуват по отношение на редица професионални дейности.** Често те са под формата на изисквания за професионална квалификация или ограничения по отношение на броя на доставчиците на услуги на пазара. Те могат да бъдат оправдани с оглед на необходимостта да се гарантира качеството на услугите, да се осигурят

⁵ Търговската интеграция се получава, като средната стойност на вноса и износа на стоки и услуги се раздели на БВП.

⁶ За ср. вж. проучването за наблюдение на потребителския пазар за 2013 г., изготвено по поръчка на ГД SANCO с цел да бъде използвано в новия, 10-ти индекс за развитие на пазарите на дребно, http://ec.europa.eu/consumers/consumer_research/consumer_market_monitoring_survey_en.htm

⁷ Икономически доклад № 456 на Европейската комисия: „The economic impact of the Services Directive: A first assessment following implementation“, юни 2012 г.

⁸ Съобщение на Европейската комисия относно прилагането на Директивата за услугите — „Партньорство за нов растеж в сектора на услугите 2012—2015 г.“, COM(2012)261 final, юни 2012 г.

⁹ Съобщение на Комисията относно оценката на националното регулиране на достъпа до професии, COM(2013) 676 final, октомври 2013 г. и Работен документ на службите на Комисията относно резултатите от партньорската проверка по отношение на правната форма, изискванията относно дяловото участие и тарифите съгласно Директивата за услугите, SWD (2013) 402 final, октомври 2013 г.

необходимите специализирани познания и да се защитят потребителите от злоупотреби. В същото време те са причина за значителни ограничения по отношение на достъпа и упражняването на професионална дейност. Няколко държави членки започнаха преглед на нормативната си уредба с цел да оценят дали интересите на обществената политика не могат да бъде постигнати, без да се налагат ограничения върху достъпа до пазара и конкуренцията. В момента в Португалия тече комплексен скрининг и реформа на регулираните професии. Италия преразглежда своята хоризонтална регулаторна рамка. Испания представи законопроект, в който се определят границите на правомощията на професионалните сдружения в различните сектори. Реформи в отделни сектори започнаха и в Полша, Чешката република и Словения, а Дания обяви, че такива предстоят. Комисията ще продължи да допринася за провеждането на такива прегледи чрез инициативата за взаимна оценка, предложена в рамките на Директивата за професионалните квалификации¹⁰, включително в държави, в които има поле за още реформи, като Австрия, Германия и Франция.

Що се отнася до **здравните услуги**, много държави членки все още не са изградили добре обезпечени национални звена за контакт, които да подпомагат пациентите при упражняване на правото им на трансгранично здравно обслужване. Свободното движение на специалисти и доставчици в сектора на здравните услуги има значителен потенциал и не само по отношение на пациентите.

Започнати бяха някои реформи и в сектора на търговията на дребно, които трябва да продължат, за да бъдат преодолени оставащите пречки пред конкуренцията, включително тези по отношение на търговското установяване. Финландия започна реформи с цел засилване на конкуренцията в сектора на търговията на дребно. Испания въведе реформи по отношение на малките обекти за търговия на дребно, но ограниченията за по-големите обекти продължават да съществуват. Въпреки че някои ограничения могат да бъдат мотивирани с цели на обществения интерес (напр. въздействие върху околната среда), мотивирането на други е по-трудно, тъй като те отслабват конкуренцията, което се отразява неблагоприятно както на промишлеността (модернизирание, ефективност), така и на потребителите (по-високи цени и по-ограничен избор). В съответствие с Директивата за услугите тестовете за доказване на икономическа необходимост са забранени, но въпреки това продължават да се използват в Унгария, Нидерландия и в някои региони на Германия и Испания. С цел да насърчи по-нататъшните реформи Комисията изготви препоръки за Белгия, Дания, Финландия, Франция, Германия, Унгария и Испания. Както бе обявено в Европейския план за действие в областта на търговията¹¹, Комисията започва по-широк дебат и обмен на най-добри практики между държавите членки по отношение на търговското установяване.

Ограниченията по отношение на трансграничното снабдяване със стоки също могат да засегнат конкуренцията на пазарите на дребно. Възможно е търговците на дребно не винаги да имат свободата да се снабдяват със стоки на най-изгодни цени от цяла Европа. Съществуват основателни причини за някои ценови разлики между националните пазари, но са налице също така индикации за териториални ограничения на доставките, които пречат да се постигнат по-ниски цени на някои национални пазари

¹⁰ http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/policy_developments/index_en.htm#maincontentSec1

¹¹ Съобщение на Комисията „Установяване на Европейски план за действие в областта на търговията“, COM (2013) 36 final, януари 2013 г.

(Люксембург и Белгия), особено при марковите продукти. Комисията възнамерява през 2014 г. да разгледа по-подробно този въпрос, като се консултира със заинтересованите страни относно предполагаемите териториални ограничения на предлагането с цел да бъде взето решение относно евентуални следващи стъпки.

Понякога потребителите продължават да се сблъскват със ситуации, в които **тяхната националност или местожителство ограничава възможностите им да закупуват продукти и услуги** в рамките на единния пазар или увеличава цената, която трябва да заплатят, особено при интернет търговията. В основата на подобна ситуация и на усещането за дискриминация не винаги стоят обективни пазарни условия; от друга страна, тя се отразява на доверието на потребителите в единния пазар.

Органите на публична власт са основен потребител на услуги в Европа. Правилното, ефективно и прозрачно прилагане на разпоредбите в областта на обществените поръчки е възможност да се постигне много. Няколко държави членки, сред които Италия, Гърция, Португалия и Испания, започнаха **реформи в областта на обществените поръчки**¹². В много държави членки съкращаването на продължителността на процедурите, повишаването на конкуренцията и прозрачността на тръжните процедури и предотвратяването на нередности (напр. чрез инвестиции в професионалната специализация на служителите, които отговарят за обществените поръчки, или чрез повишаване на равнището, на което се публикуват обявленията) и — в по-общ план — подобряването на управлението в тази област (напр. чрез по-добро проследяване, по-добра информация и разпространение на най-добри практики) би се отразило ползотворно на доставчиците на услуги и на публичните бюджети. Реформи са особено необходими по-специално (но не само) в България, Германия, Унгария, Италия, Малта и Румъния, както беше посочено в препоръките за отделните държави, отправени към тези страни през 2013 г. Освен това, като се има предвид икономическата значимост на секторите на управлението на отпадъците и на ИКТ¹³, по-доброто спазване на правилата за възлагане на обществени поръчки би могло да бъде източник на значителни икономии, резултат от засилената конкуренция на тези пазари.

Приоритети на политиките

С оглед на горното държавите членки следва да се насочат към следните основни приоритети:

- Възприемане на **по-амбициозен подход при прилагането на Директивата за услугите** посредством системно наблюдение на регулаторните рамки с оглед оценката на това доколко необходими и пропорционални са все още съществуващите бариери. Особено внимание следва да се обърне на ограниченията,

¹² Аспектите на електронните обществени поръчки са разгледани в точката „Цифрови пазари“.

¹³ През 2010 г. договорите за събиране и третиране на отпадъци са били на обща стойност 12 674 млн. евро, т.е. 10 % от общия оборот на промишлеността през същата година или около една трета от разходите на сектор „Държавно управление“ за стоки, услуги и строителни работи във връзка с управлението на отпадъците. През 2010 г. стойността на обявленията за обществени поръчки за ИКТ хардуер, софтуер и услуги в ЕС-27 е възлизала на 22 483 млн. евро. За повече информация вж. „Sector analysis of Public Procurement, criteria for selecting sectors and initial analysis of two sectors: waste collection & treatment and ICT contracts“, 25 юни 2013 г.

идентифицирани в рамките на неотдавнашния партньорски преглед на правните форми и изискванията за дялово участие.

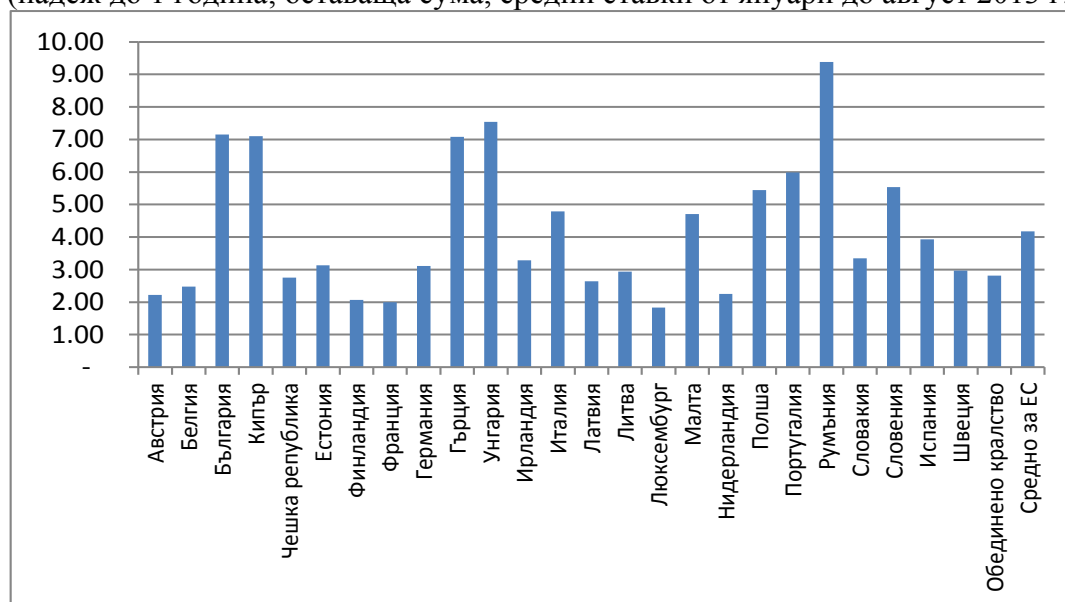
- **Надлежно отчитане на принципите на единния пазар при приемането на национални разпоредби, които оказват въздействие върху предоставянето на услуги и правото на установяване**, като например националното данъчно облагане, трудовото право и разпоредбите за защита на потребителите. Значителен напредък в интегрирането на единния пазар на услуги може да се постигне единствено чрез един комплексен подход.
- Опростяване на законодателството в сектора на услугите, така че да се стигне до опростяване на административните процедури за бизнеса, особено за МСП. Електронното управление е мощно средство за постигането на тази цел. Поради това държавите членки следва да **подобрат още повече функционирането на единичните звена за контакт**, като ги направят част от електронните административни услуги (вж. също частта „Цифрови пазари“ по-долу).
- Използване на възможността, предоставена от инициативата за взаимна оценка и прозрачност, чрез **задълбочен скрининг на ограниченията на национално ниво, които засягат достъпа до регулираните професии**, и разглеждане на основанията за тяхното запазване, с оглед на техните вторични ефекти на други пазари. Следва да се проучи възможността за по-малко рестриктивни механизми за гарантиране на потребителския и обществения интерес.
- **Премахване на пречките с цел засилване на конкуренцията в сектора на услугите, включително при услугите за търговия на дребно**. Трябва да бъдат отстранени по-специално ограниченията по отношение на търговското установяване, които не са необходими и пропорционални, а все още съществуващите тестове за икономическа необходимост следва последователно да се премахнат.
- **Насърчаване на прозрачността и осведомеността за ценовите разлики и правата на потребителите** в рамките на единния пазар, по-специално чрез Европейските потребителски центрове и други компетентни органи. Полагане на усилия за намаляване на неоправданата дискриминация на потребителите.
- **Създаване на национални звена за контакт, които да оказват съдействие на пациентите, нуждаещи се от здравно обслужване в чужбина**.
- **Намаляване на сложността и продължителността на процедурите, активизиране на конкуренцията** при обществените поръчки, *inter alia*, чрез повишаване на прозрачността и публикуването на информация за стойността на възложените договори и **инвестиции в професионалната специализация на служителите, които отговарят за обществените поръчки**. Държавите членки следва също така активно да се борят с нередностите и да подобряват управлението на обществените поръчки. Допълнително внимание следва да се обърне на правилното прилагане на разпоредбите за обществените поръчки в сферата на управлението на отпадъците и ИКТ.

2.3. Финансови услуги

Функциониране на пазарите и препятствия пред интеграцията в ЕС

По време на кризата пазарната фрагментация в сектора на финансовите услуги — в смисъл на различията във функционирането и представянето на националните пазари, причинени от пречките пред свободното движение на капитали или финансови услуги, **се задълбочи**. Вече има признаци на стабилизиране и посоката на тенденцията следва да бъде преобърната. Разпокъсаността проличава в отговорите на дружествата на SAFE¹⁴, които разкриват значителни различия между отделните държави. Разпокъсаността проличава и когато се сравняват различните лихвени проценти за банкови заеми (обикновено важно съображение за домакинствата и МСП) в различните държави членки, както е показано на графика 1.

Графика 1: Лихвени проценти, заеми за нефинансови предприятия
(падеж до 1 година; оставаща сума, средни ставки от януари до август 2013 г.)

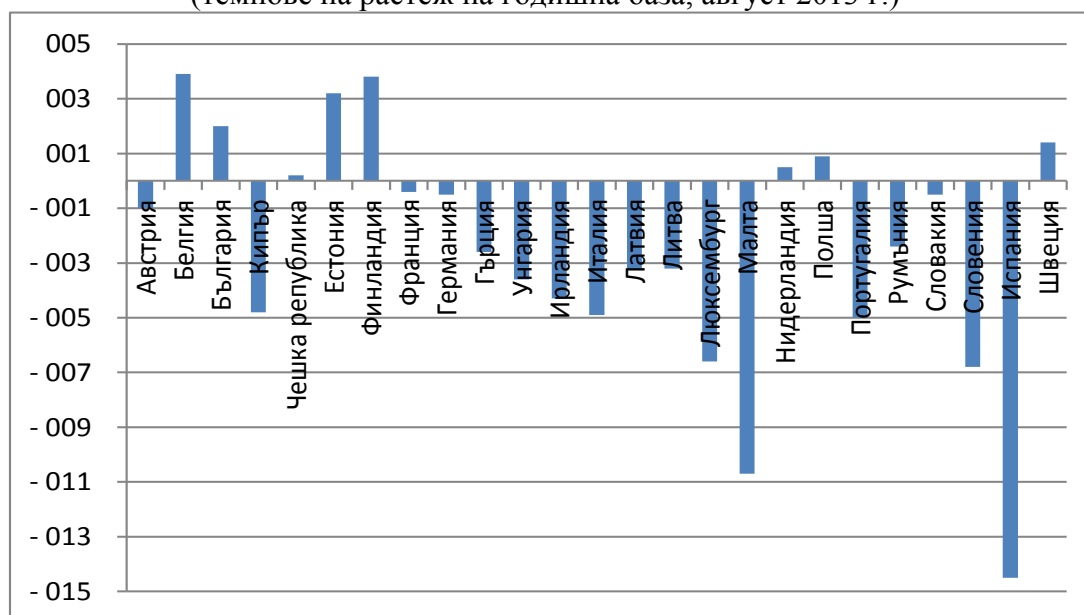
Източник: Европейска централна банка. Няма данни за Дания и Хърватия.

Важни разлики се забелязват и по отношение на обемите на отпусканите заеми (вж. графика 2). Освен това, въпреки че данните не са напълно съпоставими поради разликите в цикличността и поради специалните мерки, предприети в някои държави членки (напр. в Испания определени заеми бяха прехвърлени в „лоша“ банка, която не е ПФИ), ясно е, че **ограниченото или скъпо предоставяне на кредити е допринесло за значителния спад в общия обем на кредитите, предоставяни чрез банките на реалната икономика в ЕС.**

¹⁴ <http://www.ecb.europa.eu/stats/money/surveys/sme/html/index.en.html>

Графика 2: Кредити за нефинансови предприятия, неизплатени, счетоводен баланс на ПФИ

(темпове на растеж на годишна база, август 2013 г.)

Източник: Европейска централна банка. Няма данни за Дания, Обединеното кралство и Хърватия.

И на последно място, разпокъсаността проличава и в оценките, давани от потребителите. Потребителите оценяват финансовите услуги¹⁵ като група пазари с особено слабо представяне; при тях се забелязват и най-големите различия в оценките между различните държави членки. Особено ниски са оценките от южните и източноевропейските държави членки¹⁶.

В някои случаи фрагментацията се засилва от практиката на някои национални надзорни органи както в еврозоната, така и извън нея. С цел да се отговори на потенциални опасения във връзка със стабилността, предизвикани от кризата с държавния дълг, някои държави предприеха **мерки за пруденциален надзор, които са с ограничителен ефект**, като например мерките, насочени към запазване на ликвидността, дивиденди и другите банкови активи в рамките на националните граници¹⁷. Въпреки че ограничителните мерки за пруденциален надзор могат да бъдат оправдани с цел да се запази стабилността на финансовите пазари, националните надзорни органи трябва да гарантират, че всяка мярка, която потенциално ограничава

¹⁵ Пазари за заеми, кредити и кредитни карти; банкови сметки, ипотечни кредити, инвестиционни продукти, частно пенсионно осигуряване и ценни книжа, както и индивидуални пенсионни фондове.

¹⁶ Проучване за наблюдение на потребителския пазар 2013, по поръчка на ГД SANCO с оглед на предстоящия 10-ти индекс на потребителските пазари
http://ec.europa.eu/consumers/consumer_research/consumer_market_monitoring_survey_en.htm

В оценката се препраща към показателя за функционирането на пазарите (MPI), който е съставен показател, включващ потребителски оценки относно сравнимостта, доверието, проблемите и оплакванията и удовлетвореността по отношение на конкретни пазари.

¹⁷ Службите на Комисията получиха поверителна информация от националните надзорни органи за мерките за пруденциален надзор, предприети в различните държави членки с цел отговор на опасенията във връзка с финансовата стабилност, които могат да имат ограничителен ефект.

свободното движение на капитали, е недискриминационна и пропорционална на целта си. С оглед на това предпоставка за смекчаване на рисковете от разпокъсване на вътрешния пазар е тясното и лоялно сътрудничество между националните надзорни органи под егидата на Европейския банков орган (ЕБО).

Приетият неотдавна **пакет относно капиталовите изисквания към банките**¹⁸ ще заздравя банките в ЕС и ще укрепи капацитета им да управляват правилно рисковете, свързани с техните дейности, както и да поемат евентуалните загуби, които могат да възникнат в тяхната дейност. Необходимо е 28-те държави членки да гарантират, **че до 1 януари 2014 г. тези правила ще бъдат въведени.**

Изготвянето на единна нормативна уредба, която да осигури еднакви правила, надзор и решаване на спорове в целия ЕС, и **създаването на банков съюз имат за цел да възстановят доверието и по този начин да улеснят финансирането, което ще бъде стимул за развитието на вътрешния пазар на финансови услуги.** Поради това от изключителна важност е завършването на всички основни градивни елементи на този пазар¹⁹ и бързото и ефективното му привеждане в действие. Аналогично, от решаващо значение е да се **осигури правилно, бързо и еднакво прилагане на другите основни елементи на програмата за финансова реформа** при тяхното влизане в сила с цел да се запази финансовата стабилност и да се възстанови доверието и увереността на потребителите.

В този контекст Регламентът за единния надзорен механизъм изисква преди да се премине към пряк надзор от нов единен надзорен орган — ЕЦБ, да се направи **анализ на качеството на активите.** Този анализ ще бъдат част от по-мощна операция, в която участва Европейският банков орган, и която ще включва оценка на балансите на банките и стрес тестове²⁰. Този операция следва да подобри доверието на пазарите и да допринесе за ограничаването на финансовата фрагментация. Поради тази причина е важно държавите членки да се **подготвят добре за тази операция**, като положат всички необходими усилия и включително създадат подходящи защитни механизми преди завършването на операцията и подготовката за прилагането на ревизираните разпоредби относно държавната помощ за банките.

Преди влизането в сила на Директивата относно лицата, управляващи алтернативни инвестиционни фондове²¹ **тяхната дейност в Европа не беше достатъчно прозрачна и на свързаните с нея рискове не се отделяше достатъчно внимание в регулаторната и надзорна уредба.** Въпреки че срокът за транспонирането на

¹⁸ Директива 2013/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно достъпа до осъществяването на дейност от кредитните институции и относно пруденциалния надзор върху кредитните институции и инвестиционните посредници, за изменение на Директива 2002/87/ЕО и за отмяна на директиви 2006/48/ЕО и 2006/49/ЕО и Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012.

¹⁹ Включително, по-специално, единния механизъм за преобразуване и единния фонд за преобразуване и Директивата за възстановяване и оздравяване на банки.

²⁰ <http://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2013/html/pr131023.en.html>

²¹ Директива 2011/61/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2011 година относно лицата, управляващи алтернативни инвестиционни фондове и за изменение на директиви 2003/41/ЕО и 2009/65/ЕО и на регламенти (ЕО) № 1060/2009 и (ЕС) № 1095/2010.

директивата е юли 2013 г., към днешна дата тя не е транспонирана от всички държави членки.

Един интегриран пазар на плащанията в еврозоната ще направи плащанията по-евтини, по-лесни и по-сигурни. Повече от 10 години след въвеждането на еврото като обща валута и на общоприетите начини на плащане, все още продължават да съществуват 28 различни платежни системи за разплащания в брой. **В Регламента относно единната зона за плащания в евро²² 1 февруари 2014 г. е определен като краен срок** за преминаване както на националните, така и на механизмите в рамките на Европа за кредитни преводи и директни дебити в евро към системите за кредитни преводи и съответно директни дебити в рамките на ЕЗПЕ (SCT и SDD). Пряко засегнати ще бъдат повече от 35 млрд. евро кредитни преводи и директни дебити, ежегодно обработвани в еврозоната. Според показателя за ЕЗПЕ на ЕЦБ към юли общото равнище на преминаване към ЕЗПЕ в еврозоната е било 50 % за SCT (спрямо 38,2 % през февруари) и 4,8 % за SDD (спрямо 2,3 % през февруари). Това означава, че за да се спази крайният срок за преминаване към ЕЗПЕ, всички засегнати страни трябва незабавно и в значителна степен да подобрят готовността си за ЕЗПЕ, усилията си по отношение на комуникацията и мерките си за изпълнение.

На равнище ЕС бяха предприети редица стъпки за подобряване на достъпа до финансиране за МСП²³. На национално равнище държавите членки трябва да засилят подкрепата си за достъп на МСП до финансиране, като се възползват от възможностите в това отношение на равнище ЕС, сред които са регулаторните и финансови инструменти на ЕС, новите правила за държавните помощи за рисковото финансиране и другите мерки за подобряване на средата за МСП.

Достъпът до информация за дружествата в рамките на вътрешния пазар също е ключов елемент за МСП с цел да се улеснят техните трансгранични дейности и тяхното финансиране. В този контекст от голямо значение като необходима първа стъпка е **навременното транспониране на Директивата относно взаимното свързване на централните, търговските и дружествените регистри²⁴,** в която се изисква от всички държави членки да свържат по електронен път бизнес регистрите си и крайният срок за чието транспониране изтича на 7 юли 2014 г. Следващите стъпки ще

²² Регламент (ЕС) № 260/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 14 март 2012 г. за определяне на технически и бизнес изисквания за кредитни преводи и директни дебити в евро и за изменение на Регламент (ЕО) № 924/2009.

²³ На равнище ЕС през 2011 г. Комисията даде старт на план за действие относно достъпа до финансиране за МСП и на обществена консултация през март 2013 г. относно дългосрочното финансиране, включително достъпа до финансиране за МСП; вече са приети и от 22 юли 2013 г. са в сила два регламента, с които се създава европейски паспорт за инвестиционните фондове, насочени към нетъргувани на борсата МСП и към социални предприятия. Европейската комисия и ЕИБ си сътрудничат интензивно за разгръщането на инициатива за разширяване на инструментите за споделяне на риска между Европейската комисия и ЕИБ и ЕИФ с подкрепата на европейските структурни и инвестиционни фондове за привличане на капиталови инвестиции в МСП от частния сектор. Инициативата за МСП беше подкрепена на заседанието на Европейския съвет през октомври и понастоящем се разглежда от Европейския парламент. В момента подкрепата за МСП, включително чрез финансови инструменти, възлиза на близо 70 млрд. евро от ЕФРР и ЕСФ чрез политиката на сближаване, и ще продължава да бъде основен приоритет за европейските структурни и инвестиционни фондове през периода 2014 — 2020 г.

²⁴ Директива 2012/17/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 юни 2012 г. за изменение на Директива 89/666/ЕИО на Съвета и директиви 2005/56/ЕО и 2009/101/ЕО по отношение на взаимното свързване на централните, търговските и дружествените регистри.

бъдат взаимното свързване на регистрите за обявяване в несъстоятелност посредством европейския портал за електронно правосъдие²⁵ и модернизирането на законодателството в областта на несъстоятелността в ЕС²⁶.

Приоритети на политиките

С оглед на горното държавите членки следва да се насочат към следните основни приоритети:

- **Да гарантират, че от 1 януари 2014 г. се прилагат новите разпоредби относно капиталовите изисквания за банките.**
- **Да създадат необходимата организация, включително подходящи механизми за защита, и да подготвят прилагането на ревизираните разпоредби за държавната помощ за банките преди операцията по анализ на качеството на активите, оценките на счетоводните баланси и стрес тестовете.**
- **Да осигурят пълно съответствие от страна на националните надзорни органи по отношение на изискванията за сътрудничество, предвидени в банковото законодателство, с цел да предотвратят некоординираните или непропорционални действия в контекста на ограничителните мерки за пруденциален надзор, предприети от националните надзорни органи. Особено важно е това да стане преди да започне да функционира изцяло единният надзорен механизъм.**
- **Да завършат изпълнението на Директивата относно лицата, управляващи алтернативни инвестиционни фондове.**
- **Да гарантират, че до 1 февруари 2014 г. миграцията към ЕЗПЕ е приключила за всички участници на пазара. На национално равнище трябва да бъдат активизирани усилията по отношение на комуникацията и мерките за повишаване на осведомеността, по-специално що се отнася до МСП, малките публични администрации и органите на местното самоуправление.**
- **Да насърчат МСП и да ги подпомогнат в осигуряването на достъп до финансиране, по-специално посредством:**
 - **Създаване на алтернативи на банковото финансиране, както и на иновативни източници на финансиране, включително:** възможности за създаване на облигации за МСП и на алтернативни фондови пазари, които да стимулират появата на специализирани фондови пазари за МСП с високи темпове на растеж, колективно финансиране и рисков капитал. Последното вече е възможно в цяла Европа благодарение на регламента за европейските фондове

²⁵ Те са продължение на пилотния проект с участието на група държави членки и предложението на Комисията за изменение на Регламента относно производството по несъстоятелност – за повече информация вж. Предложение за регламент за изменение на Регламент (ЕО) № 1346/2000 относно производството по несъстоятелност, COM (2012) 744 окончателен, декември 2012 г.

²⁶ Съобщение на Комисията „Нов европейски подход към фалита и несъстоятелността на предприятията“, COM (2012) 742, декември 2012 г.

за рисков капитал²⁷ и Регламента за фондовете за социално предприемачество²⁸ ; новите разпоредби за държавните помощи относно рисковото финансиране също ще създадат по-равнопоставени условия на конкуренция сред държавите членки и ще улеснят достъпа на МСП до рисков капитал.

- **Да подобрят качеството на кредитните оценки на МСП и да улеснят трансграничния достъп до информацията относно дружествата с цел да се постигне всеобхватност на информацията в рамките на ЕС.** Първа стъпка в тази насока е навременното транспониране на Директивата относно взаимното свързване на централните, търговските и дружествените регистри.
- Подобряването на финансовите потоци в рамките на веригата за доставки, включително на търговското финансиране, и борбата със забавените плащания ще допринесат за облекчаване на положението на МСП по отношение на ликвидните средства и подобряване оборотния капитал на МСП.

2.4. Енергийни пазари

Функциониране на пазарите и препятствия пред интеграцията в ЕС

Целта на третия енергиен пакет е завършването на вътрешния пазар на газ и електроенергия. Повече от две години след крайния срок обаче все още има **закъснения при транспонирането, прилагането и ефективното изпълнение на разпоредбите.** Към 25 октомври 2013 г. висящите случаи на нетранспонирани директиви бяха 12, като за 9 от тях Комисията внесе искове в Съда на ЕС, а 3 се намират на етапа на мотивираното становище и касаят 7 различни държави членки (Полша, Словения, Финландия, Естония, Румъния, Ирландия и Литва). Освен това Комисията все още е в процес на оценяване на съответствието на националното законодателство, като се има предвид, че много от нотификациите бяха получени неотдавна.

Все още са необходими **значителни инвестиции в енергийна инфраструктура**, като тръбопроводи и енергийни мрежи, проекти за съхранение и втечнен природен газ, така че да се осигури свободно движение на енергийните потоци и те да се търгуват зад граница с цел гарантиране на сигурността на доставките. През 2013 г. към 13 държави членки (България, Естония, Франция, Германия, Италия, Литва, Латвия, Малта, Полша, Румъния, Швеция, Испания и Обединеното кралство) бяха отправени препоръки във връзка с необходимостта да се увеличат междусистемните връзки в газо- и/или електропреносните мрежи. Оттогава е налице подобрение при междусистемните връзки и при газо-, и при електропреносните мрежи (напр. междусистемните връзки за пренос на газ по коридора Африка–Испания–Франция, междусистемните връзки за пренос на електроенергия между Португалия и Испания, Обединеното кралство и Ирландия и в Балтийския регион и разработването на проекти за обратно подаване на газ, особено в Централна и Източна Европа). Тези проекти допринесоха за по-доброто функциониране на пазарите. През октомври 2013 г. Европейската комисия прие списък от 248 ключови

²⁷ Регламент (ЕС) № 345/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2013 г. относно европейските фондове за рисков капитал

²⁸ Регламент (ЕС) № 346/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2013 г. относно европейски фондове за социално предприемачество.

енергийни инфраструктурни проекта от общ интерес, при които ще се прилагат по-бързи и по-ефикасни процедури за издаване на разрешения и които ще получат по-добро регулаторно третиране, като могат да имат и достъп до финансова подкрепа от Механизма за свързване на Европа (МСЕ).

Пазарът за производство на електроенергия все още е силно концентриран. В осем държави членки повече от 70 % от производството на електроенергия все още се контролира от заварения оператор²⁹. Особено висока е концентрацията (пазарен дял над 75 %) в Естония, Латвия, Франция, Люксембург и Словакия. Ситуация, в която най-голямото дружество за производство на електроенергия на национално ниво има най-малък пазарен дял, може да се наблюдава в Полша и Испания. По отношение на пазарите на дребно на газ, с изключение на Латвия, чийто пазар за национални продажби се доминира само от едно предприятие, проценти над 90 % за най-голямото дружество за продажба на дребно се наблюдават в Литва, Полша и Естония. Относително слабо навлизане на пазара на най-голямото дружество за продажба на дребно на национално равнище (под 30 %) се наблюдава в Германия, Унгария и Италия.

Потребителите определят пазарите на електроенергия и газ като едни от зле функциониращи пазари³⁰. И двата пазара имат резултати по-ниски от средните по отношение на избора, съпоставимостта, смяната на доставчика и тарифата, което показва, че потребителите не участват активно на тези два пазара. Като цяло представянето на пазарите на електроенергия и газ се е подобрило в най-голяма степен в Белгия, а пазарът на електроенергия са е влошил най-много в Естония и България.

Внедряването на интелигентни измервателни системи ще даде възможност на потребителите да получават по-точна и редовна обратна информация относно тяхното потребление на енергия, ще сведе до минимум грешките, ще улесни фактурирането или смяната на доставчика и ще намали необходимата инфраструктура. 16 държави членки вече са взели решение за въвеждане до 2020 г. на интелигентни електроизмервателни уреди; така се обхващат около 84 % от потребителите в ЕС, а инвестицията е на стойност от около 35 милиарда евро. По отношение на газоснабдяването 7 държави членки вече са взели решение да внедрят такива уреди; така ще се обхванат около 30 % от ползвателите, а инвестицията ще бъде в размер на около 15 милиарда евро. Важен елемент за успешното изпълнение е доверието на потребителите, както показва опитът на Швеция и Финландия. Необходимо е да се отдели внимание на опасенията във връзка със защитата на данните и сигурността.

Държавите членки следва постепенно да премахнат регулирането на цените на дребно. Регулацията възпира навлизането на пазара на конкуренти и инвестициите — както от страна на нови участници, така и от страна на заварените оператори. При липса на регулация на цените на дребно засилената конкуренция и действията на държавите членки за по-голяма прозрачност на енергийните пазари на дребно, както и по-добрите инструменти за информироване на потребителите ще упражнят натиск върху

²⁹ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Electricity_market_indicators
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Natural_gas_market_indicators

³⁰ Проучване за наблюдение на потребителския пазар 2013, по поръчка на ГД SANCO с оглед на предстоящия 10-ти индекс на потребителските пазари
http://ec.europa.eu/consumers/consumer_research/consumer_market_monitoring_survey_en.htm

цените и ще дадат възможност на потребителите да се възползват от правото си на избор и да извлекат ползи от конкуренцията. Една от последиците от регулираните цени на дребно е лошото качество на услугите и по-ниското равнище на иновациите. Успоредно с премахването на регулираните цени е необходимо да бъде **засилена подкрепата за уязвимите потребители** чрез прилагането на мерки за енергийна ефективност в съчетание с конкретни мерки за подпомагане (включващи например предоставяне на финансова подкрепа за покриване на сметките на уязвимите потребители). Стъпки в правилната посока са предприели Австрия, Германия, Нидерландия и Испания, където помощта е обвързана с пазарната цена на енергията. През 2013 г. специфични препоръки относно регулираните цени бяха отправени към България, Франция, Унгария, Полша и Румъния.

За да могат към 2020 г. държавите членки да постигнат задължителните **цели по отношение на възобновяемите енергийни източници** — т.е. общо 20 % от общото крайно потребление на енергия да бъде на енергия, произведена от възобновяеми енергийни източници — са необходими и значителни инвестиции в производствен капацитет. Фактът, че през 2011 г. повечето държави членки достигнаха междинните си цели за 2011/2012 г. (с изключение на Белгия, Франция, Латвия, Малта, Нидерландия и Обединеното кралство), не бива обаче да бъде повод за спокойствие. В кратко- до средносрочен план при много технологии все още има нужда от подкрепа за възобновяемите енергийни източници. Тя следва да се предоставя в съответствие с насоките за най-добрите практики, издадени от Комисията³¹.

В някои случаи с оглед осигуряването на постоянна способност за производство на електроенергия са необходими **механизми за финансиране на капацитета**, още повече като се има предвид все по-голямата степен на споделяне на възобновяеми енергийни ресурси (вятърна и слънчева енергия). Такива механизми обаче могат да доведат до сериозни пазарни изкривявания и поради това трябва да бъдат единствено последна възможност, едва след като се използват максимално оптимизацията на потреблението, енергийната ефективност и мерките за трансгранично сътрудничество.

Приоритети на политиките

С оглед на горното държавите членки следва да се насочат към следните основни приоритети:

- **Навременно и цялостно транспониране на директивите от третия енергиен пакет** и правилно прилагане на регламентите от пакета.
- **Приемане и прилагане на кодекси на електро- и газопреносните мрежи**, в които да се урежда в оперативен план функционирането на пазара по отношение на улесняването на търговията и трансграничното експлоатиране на мрежите.
- Увеличаване на капацитета на междусистемните връзки със съседните страни, например **чрез пълно прилагане на Регламента с насоки за трансевропейската**

³¹Работен документ на службите на Комисията „European Commission guidance for the design of renewables support schemes“

http://ec.europa.eu/energy/gas_electricity/doc/com_2013_public_intervention_swd04_en.pdf

инфраструктура. В същото време държавите членки следва да възприемат една по-силно изразена трансгранична перспектива по отношение на предизвикателствата, свързани със сигурността на доставките.

- **Предоставяне на потребителите на повече права** чрез гаранции за по-добър достъп до прозрачна и несложна информация, по-добра подготвеност за участие в отворените пазари и способност за използване на редовните измервателни данни, които ще бъдат на разположение благодарение на въвеждането на интелигентни измервателни системи.
- **Постепенно премахване на регулираните цени успоредно с гарантирана защита на уязвимите потребители.** Подкрепата трябва да бъде насочена към специфичните нужди на уязвимите потребители и същевременно да не засяга прекомерно конкуренцията на енергийните пазари.
- **Преосмисляне на държавната намеса в съответствие с идентифицираните от Комисията най-добри практики**³² с цел да се избегнат субсидии, програми за подпомагане, данъци или налози в енергийния сектор, **които имат негативно въздействие върху функционирането на пазара или ненужно или непропорционално отражение върху достъпността на енергията за домакинствата и фирмите.**

2.5. Транспортни пазари

Функциониране на пазарите и препятствия пред интеграцията в ЕС

Поради ограничения напредък в интеграцията на транспортните услуги през 2013 г. Комисията излезе с предложения за мащабни инициативи за железопътния и въздушния транспорт³³. Независимо от това, **за да се изгради истински вътрешен пазар за транспортни услуги, трябва да се направи още на равнището на държавите членки**, тъй като различните национални приоритети и пазарната фрагментация в транспортния сектор продължават да оказват отрицателно въздействие върху качеството на транспортните услуги в Европа.

Потребителите възприемат пазара на железопътни услуги като един от най-зле представящите се в сектора на услугите. През 2013 г. той се нареди на 25-то място от 31 пазара на услуги. Положителното по отношение на него е, че представянето му слабо се е подобрило от 2012 г., когато се нареждаше на 27-мо място.³⁴ Въпреки че пазарът на

³² Съобщение на Европейската комисия „Постигане на вътрешния пазар на електроенергия и извличане на максимални ползи от публичната намеса“ http://ec.europa.eu/energy/gas_electricity/doc/com_2013_public_intervention_en.pdf

³³ 4-ти железопътен пакет (януари 2013 г.), Единно европейско небе 2+ (юни 2013 г.), консултация по проекта на насоки относно държавните помощи за летища и въздушни превозвачи (юли 2013 г.).

³⁴ Проучване за наблюдение на потребителския пазар 2013, по поръчка на ГД SANCO с оглед на предстоящия 10-ти индекс на потребителските пазари

http://ec.europa.eu/consumers/consumer_research/consumer_market_monitoring_survey_en.htm

услуги за въздушен транспорт се оценява като цяло сравнително добре, една пета от всички трансгранични жалби се отнасят до превоз по въздух на пътници или товари³⁵.

По отношение на **правоприлагането** (за повече подробности вж. приложението) транспортният сектор има добър резултат, **като всички държави членки са транспонирали всичките седем свързани директиви. Въпреки това все още съществуват трудности при адекватното транспониране и изпълнение на основни законодателни актове в тази област.** Поради това към момента има 20 неприключени случая на неизпълнение на задължения във връзка с транспортното законодателство, които засягат 14 държави членки.

Що се отнася до отделните видове транспорт, **пречките пред интеграцията в сектора на железопътните услуги са най-сериозни.** Достъпът до пазара продължава да бъде основен проблем независимо от отварянето на пазара на железопътни товарни услуги за конкуренцията през 2007 г. и на услугите за международен превоз на пътници през 2010 г.

Няколко държави членки поддържат правен монопол на националните си пазари за пътнически превози (Финландия, Франция, Испания, Белгия, Нидерландия³⁶). Много други държави членки възлагат пряко договори за обществени услуги без открити процедури (Белгия, Чешката република, Гърция, Испания, Франция, Хърватия, Ирландия, Люксембург, Румъния, Словения)³⁷. Освен това в някои държави де юре отварянето на пазара не доведе до промяна в ситуацията, защото откритите тържни процедури за обществени услуги не доведоха до включване на нови участници на пазара (България, Литва, Латвия, Словакия).

Друга пречка пред навлизането на нови оператори и ефективното предоставяне на железопътни услуги е **недостатъчната независимост и липсата на финансова прозрачност сред управляващите инфраструктурата и операторите на услугите,** което може да доведе до дискриминационно поведение и пазарни изкривявания. През 2013 г. (към юни 2013 г.) неприключените процедури за нарушение, започнати срещу почти всички държави членки във връзка с железопътните услуги, бяха 42, като в същото време бяха подадени и някои жалби в съответствие със законодателството в областта на конкуренция. Липсата на напредък в създаването на отворени и конкурентни железопътни пазари може да бъде особено вредна за цялата европейска икономика, когато засяга транзитни държави и/или големи пазари с по-голям потенциал за навлизане на тях. Това безпокойство е отразено в специфичните за всяка държава препоръки за 2013 г., в които на Австрия, Германия, Испания и Франция се препоръчва да активизират конкуренцията на железопътния пазар, а на Белгия, България, Италия, Полша и Румъния — да засилят ролята на регулатора(ите) си.

Приблизително 40 % от стоките на единния пазар се транспортират чрез морски превози на къси разстояния между пристанища от ЕС. Услугите за морски транспорт

³⁵Регистрирани от мрежата на европейските потребителски центрове през 2012 г. (http://ec.europa.eu/consumers/ecc/ecc_key_statistics_en.htm).

³⁶ Договорите на основата на тържни процедури или в режим на свободен достъп за търговските услуги представляват по-малко от 5 % от общия пазар.

³⁷ Договорите на основата на тържни процедури или в режим на свободен достъп за търговските услуги представляват по-малко от 5 % от общия пазар.

между държавите членки обаче се регулират с помощта на бавни и лишени от гъвкавост процедури, като следствие от факта, че морският транспорт се третира като излизащ извън външните граници. Със своята инициатива „Син пояс“³⁸ Европейската комисия се стреми да създаде **истински единен пазар за морски транспорт** чрез освобождаване на стоките от ЕС, превозвани между пристанища от ЕС, от административните формалности, които се прилагат за стоките, пристигащи от чужбина, и чрез въвеждане на опростени процедури. Това повишава привлекателността на този вид транспорт.

Развитието на сектора на въздухоплаването показва потенциалните ползи от либерализацията на пазара. Броят на пътниците, превозвани по въздух в ЕС, непрекъснато нараства от 90-те години насам, докато цените намаляха значително. Между 1995 и 2011 г. пътник-километрите, пропътувани по въздуха в ЕС, са се увеличили с над 66 %, като въздушният транспорт представлява почти 9 % от пазара на пътници в ЕС. Въпреки това **въздушното пространство на ЕС е все още разпокъсано, което води до по-високи разходи и поставя европейските оператори в неравностойно положение спрямо техните чуждестранни конкуренти**. В този контекст оперативните ползи, произтичащи от прилагането на функционални блокове въздушно пространство, и наличието на силен мрежови оператор на ЕС са необходими елементи за по-нататъшното интегриране на пазара. Освен това осигуряването на аеронавигационно обслужване продължава да бъде затворено за конкуренция и се нуждае от подобрения по отношение на качеството и разходоефективността. През юни 2013 г. Европейската комисия излезе с предложения за ускоряване на реформата на Европейската система за контрол на въздушното движение³⁹.

В няколко държави членки проблем по отношение на правоприлагането продължава да бъде **правилното изпълнение на Директивата за летищните такси**, което проличава особено от случаите на дискриминационни летищни такси.

През 2012/2013 г. започнаха официални процедури за разследване на случаи на държавни помощи, по-специално в Германия, Франция и Италия, но също в Румъния, Полша, Дания и Швеция с цел да се гарантира, че публичното финансиране, отпуснато на летищата и авиокомпаниите не възпрепятства лоялната конкуренция в сектора на въздухоплаването.

Отварянето на пазара се доказва като успешно и в международния автомобилен транспорт. Международните автомобилни превози на товари са се увеличили с 32 % през 2000–2011 г. и представляват почти 33 % от всички превози на товари. Въпреки това оптималното съчетаване на предлагането и търсенето на транспортни услуги се възпрепятства от **продължаващите ограничения на временното предоставяне на вътрешни услуги за автомобилни превози на товари, както и от ограниченията по отношение на постоянния достъп до националните пазари за автомобилни превози на товари**⁴⁰.

³⁸ Съобщение на Комисията „Синият пояс — единно транспортно пространство за морския транспорт“, COM (2013), 8 юли 2013 г.

³⁹ http://ec.europa.eu/transport/modes/air/single_european_sky/ses2plus_en.htm

⁴⁰ Въпреки че условията за установяване са определени в Регламент (ЕО) № 1071/2009, същият регламент дава възможност на държавите членки да налагат и допълнителни изисквания за установяването на дружество за автомобилен превоз на товари.

Вътрешните пазари на автомобилни товарни превози продължават да бъдат защитени от международната конкуренция⁴¹. Оперативните и времеви ограничения при каботаж ограничават свободата на предоставяне на услуги на автомобилните товарни превозвачи. В следствие на това каботажът продължава да бъде незначителен сегмент от пазара на автомобилните товарни превози в ЕС (около 2 % от всички транспортни обеми). Освен това някои държави членки (Финландия, Дания) приеха допълнителни мерки за защита на своите пазари от конкуренцията от превозвачи от чужбина. Други държави членки, като Испания, продължават да налагат ограничения върху мястото на стопанска дейност на дребния бизнес. В това отношение Комисията ще се съсредоточи също така върху яснотата на тълкуването и по-единното прилагане на действащото законодателство, както по отношение на достъпа до пазара, така и по отношение на социалните стандарти. Премахването на ограниченията върху дейността на товарните превозвачи от ЕС-12, от друга страна, доведе до голямо нарастване на участието им в пазара на международните автомобилни превози на товари (две трети от техните транспортни обеми се превозват зад граница).

Държавите членки трябва да положат повече усилия за завършване и модернизиране на трансграничните връзки и инфраструктурата за европейския транспорт на товари и пътници. Това може да бъде постигнато по-специално чрез реализацията на новата основна мрежа от коридори на TEN-T, внедряването на интелигентни транспортни системи и подобреното управление на претоварванията в трансграничния транспорт⁴². Освен това при определянето на таксите за ползването на инфраструктурата следва да не се допуска евентуална дискриминация на случайните ползватели, като за целта се въведат такси на база изминато разстояние. Досега тази система е използвана само в Австрия, Чешката република, Германия, Полша, Словения и Словакия за таксуването на тежкотоварния транспорт и в Гърция, Испания, Франция, Ирландия, Италия, Полша и Португалия за таксуването на всички участници в пътното движение по определени части от пътната мрежа⁴³.

Приоритети на политиките

С оглед на горното държавите членки следва да се насочат към следните основни приоритети:

- **Осигуряване на своевременно и висококачествено транспониране на законодателството на ЕС за транспорта, особено в железопътния сектор.**
- **Отваряне на националните пазари на железопътни услуги за превоз на пътници за конкуренция** и осигуряване на гаранции, че договорите за обществени услуги са добре дефинирани и възложени след справедлива, открита и прозрачна

⁴¹ Съгласно Регламент (ЕО) № 1072/2009 вътрешните автомобилни превози, извършвани от превозвачи от други държави членки, известни също като каботаж, са ограничени до три операции в седемдневния срок след след извършването на международен превоз.

⁴² В това отношение Комисията предложи, а съзаконодателите приеха чрез двата основни законодателни акта – Регламента за TEN-T и Регламент за Механизма за свързване на Европа, да се изгради напълно функционираща паневропейска транспортна мрежа, която да бъде гръбнака на единния пазар.

⁴³ CE Delft et al. (2012), An inventory of measures for internalising external costs in transport.

тръжна процедура. Институционалната организация следва да гарантира независимостта на управляващите инфраструктурата, за да даде възможност за ефективна конкуренция на пазарите на железопътния транспорт и да осигури и гарантира равнопоставен достъп до инфраструктурата.

- **Премахване на бюрокрацията в пристанищата, облекчаване на митническите формалности за вътрешния за ЕС морски транспорт и облекчаване на митническите формалности за корабите**, които посещават пристанища на трети държави.
- **Ускоряване на изпълнението на инициативата „Единно европейско небе“** (напр. постигане на напредък в дефрагментирането на мрежата за управление на въздушното движение чрез въвеждането на функционални блокове въздушно пространство и постигане на целите за ефективност на дейността за 2012-2014 г.), с цел да се повишат безопасността, капацитетът и ефективността и да се намали въздействието на авиацията върху околната среда.
- **Преглед на оставащите национални ограничения по отношение на достъпа до националните пазари за автомобилни превози на товари и пътници** с цел да се гарантира тяхната пълна съвместимост с действащото законодателство на ЕС по отношение на свободата на чуждестранните товарни и пътнически превозвачи да извършват определени каботажни превози и да бъдат установени в която и да е държава членка.
- **Премахване на тесните звена и модернизиране на транспортната инфраструктура** чрез реализиране на коридорите на TEN-T, подобряване на трансграничните връзки, последователно внедряване на ИТС и прилагане на недискриминационни такси на базата на изминатото разстояние и същевременно недопускане на инвестиции в транспортна инфраструктура, която не е част от съгласувана мрежа и за която съществува опасност от недостатъчно използване и скъпоструваща поддръжка.

2.6. Цифрови пазари

Функциониране на пазарите и препятствия пред интеграцията в ЕС

За доброто представяне на цифровите пазари допринасят няколко взаимосвързани фактора. Страните с развита електронна търговия обикновено се отличават с висока интензивност на електронната икономика. Всички страни с добри резултати, като Швеция, Дания и Обединеното кралство⁴⁴, имат високи нива на навлизане на ширококоловите комуникации, висока степен на използване на интернет и добре развити интернет умения сред населението. Доверието в интернет като канал за продажби⁴⁵ и познаването на правата и задълженията в онлайн средата⁴⁶ също са на

⁴⁴ В тези държави членки през 2012 г. съответно 74 %, 73 % и 73 % от гражданите са пазарували онлайн поне веднъж (източник: Евростат).

⁴⁵ В Дания, Обединеното кралство и Швеция 80 %, 75 % и 71 % от участниците в неотдавнашните проучвания заявяват, че имат доверие в интернет покупки от местни търговци на дребно, докато средната стойност за ЕС е 59 %.

⁴⁶ http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_358_en.pdf

високо ниво в тези държави членки. В Швеция и Дания се наблюдава силна зависимост между онлайн продажбите и БВП на глава от населението.

Отбелязан беше умерен, но стабилен напредък по отношение на наличието на фиксирана широколентова инфраструктура, която е от изключителна важност за цифровите пазари. Фиксираното покритие в селските райони обаче все още е под 80 % в десет държави членки и продължава да бъде предизвикателство за държави членки като Полша, Словакия, Словения, Латвия и Румъния, като известен напредък беше отбелязан в Литва и Чешката република. Въпреки че повече от половината от домакинствата в ЕС са обхванати от високоскоростна широколентова инфраструктура, Италия, Хърватия, Гърция, Франция, Ирландия и Полша трябва да модернизират своите мрежи, за да не изостават от останалите⁴⁷.

Мобилният сектор като цяло извлече ползи от конкуренцията и от все по-голямото навлизане на мобилните широколентови технологии⁴⁸, но закъсненията при освобождаването на радиочестотен спектър са спънка за него. В рамките само на една година покритието на мобилните мрежи с широколентов достъп от 4-то поколение се утрои и достигна 26 %, но за да продължи безжичният широколентов достъп да бележи ръст, ще бъдат необходими още големи инвестиции в основните мрежи. Те могат да се реализират само ако е на разположение достатъчно радиочестотен спектър. Същевременно повече от половината от държавите членки все още не са предоставили 800-мегагерцовата честотна лента за безжични широколентови комуникации, въпреки че трябваше да го направят до 1 януари 2013 г.⁴⁹ Ако се извършва в съответствие с правилата на конкуренцията, споделянето на мобилни мрежи може да даде възможност за по-добро използване на вече предоставения спектър. Необходимо е също така да бъдат премахнати неоправданите ограничения пред въвеждането на безжични широколентови мрежи.

Ценовите разлики между държавите членки продължават да бъдат като цяло големи⁵⁰ и трайно се запазват във времето⁵¹. С съчетание с трайните пречки пред смяната на операторите⁵² този факт подчертава необходимостта от задълбочаване на единния пазар за електронни съобщения, в рамките на който от решаващо значение са независимостта и доброто ресурсно осигуряване на националните регулатори и правилното прилагане на регулаторната рамка. Благодарение на наскоро представения пакет от законодателни

⁴⁷ За пазарните данни в настоящата точка вж. по-специално Програмата в областта на цифровите технологии на адрес: <https://ec.europa.eu/digital-agenda/sites/digital-agenda/files/DAE%20SCOREBOARD%202013%20-%20SWD%202013%20217%20FINAL.pdf>

⁴⁸ От януари 2012 г. до януари 2013 г. използването на мобилните широколентови мрежи се увеличи с още 11 процентни пункта.

⁴⁹ Между юли и октомври 2013 г. Комисията предостави дерогации (нови крайни срокове) на единадесет държави членки (Австрия, Кипър, Финландия, Гърция, Унгария, Латвия, Литва, Малта, Полша, Румъния и Испания). В страни като Белгия, Естония, Словения и Словакия осигуряването на наличност се спъва от административни закъснения.

⁵⁰ Например разликата в средната цена за минута национален разговор по мобилен оператор между най-скъпата (Нидерландия) и най-евтината държава членка (Литва) е седем пъти.

⁵¹ За подробно представяне на развитието във времето на тези ценови и неценови различия на фиксираните и на мобилните пазари вж. European Economy Occasional Papers 129: „Market Functioning in Network Industries – Electronic communications, Energy and Transport“ (февруари 2013 г.).

⁵² Проучване на пазарите на дребно относно функционирането на пазара за достъп и доставка на интернет от гледна точка на потребителите (2012) –, извършено от името на Европейската комисия от Civic Consulting.

http://ec.europa.eu/consumers/consumer_research/market_studies/internet_services_provision_study_en.htm

предложения за единния пазар на електронни съобщения оставащите пречки ще бъдат преодолен и ще бъде осигурена регулаторната сигурност, необходима за инвестициите в инфраструктура. В случай на пазарни сризове обаче ще бъде необходима и трайна целева публична подкрепа, включително от структурните фондове, които в някои държави членки се използват в недостатъчна степен и/или са изправени пред значителни проблеми с усвояването.

Като цяло за ЕС онлайн търговията продължава да расте и на вътрешния, и на трансграничния пазар. Въпреки това тя продължава да бъде предимно вътрешна търговия. Броят на гражданите, поръчвали или закупували стоки по интернет през предходните 12 месеца, се е увеличил на 45 % през 2012 г., спрямо 43 % през 2011 г. и 40 % през 2010 г.⁵³, като държавите членки, стартирали от особено ниско равнище („догонващите“ страни) бележат особено бърз растеж. Въпреки това много от тях продължават да имат по-ниски от средните нива на вътрешна електронна търговия (25 % или по-малко в Унгария, Естония, Хърватия, Португалия, Кипър, Гърция, Литва, Италия, България и Румъния).

Трансграничната електронна търговия все още е ограничена, като делът на гражданите на ЕС, които правят покупки от други държави — членки на ЕС, нараства, но слабо (от 10 % на 11 %)⁵⁴. Въпреки че Директивата за електронната търговия като цяло се изпълнява добре, все още има проблеми в някои държави членки по отношение на изискванията за предварително разрешение и изпълнението на задълженията на търговците за предоставяне на информация. Други области, които изискват постоянно внимание, са наличността и сигурността на плащанията, защитата на личните данни, доставката на поръчаните стоки, информация за онлайн договорите и лесен достъп до механизми за правна защита, както и договорното право и законите за защита на потребителите. Разходите на предприятията и потребителите за участието им в онлайн икономиката могат да бъдат намалени още повече чрез ефективни стратегии за сигурност в кибернетичното пространство, каквито обаче има само в половината от държавите членки на ЕС (Австрия, Чешката република, Естония, Финландия, Франция, Германия, Унгария, Литва, Люксембург, Нидерландия, Полша, Румъния, Словакия и Обединеното кралство)⁵⁵, като Австрия, Германия, Дания, Финландия, Франция, Нидерландия, Швеция и Обединеното кралство⁵⁶ имат особено добър национален капацитет.

По отношение на ефикасността на публичния сектор ИКТ е все още недостатъчно оценен фактор за благоприятстваща растежа бюджетна консолидация и структурни реформи, по-специално посредством електронно управление, услуги „в облак“⁵⁷, електронно здравеопазване и интелигентни и оперативно съвместими енергийни и транспортни мрежи, както и посредством отварянето на информацията от

⁵³ Евростат — изследване на Общността за използването на ИКТ в домакинствата — ключов показател за ефективност в съответствие с Програмата в областта на цифровите технологии.

⁵⁴ Евростат — изследване на Общността за използването на ИКТ в домакинствата и от частни лица — ключов показател за ефективност по Програмата в областта на цифровите технологии за Европа.

⁵⁵ Картографиране на националните стратегии в областта на сигурността в кибернетичното пространство в света, април 2013 г., ENISA.

⁵⁶ Доклад за оценка на въздействието, придружаващ предложението за Директива относно мерки за гарантиране на високо ниво на мрежова и информационна сигурност в рамките на Съюза, SWD (2013) 32 final, февруари 2013 г.

⁵⁷ Вж. стратегията на Комисията относно изчисленията в облак, COM(2012) 529 final, септември 2012 г.

обществения сектор. От миналата година е постигнат траен напредък в модернизацията на публичния сектор: 87 % от предприятията използват електронни административни услуги, а няколко държави членки въвеждат задължителни онлайн услуги. Делът на гражданите, които използват електронни административни услуги, също нарасна през последната година на 44 % (увеличение от 3 процентни пункта и тук). По-широкото навлизане на тези услуги би се отразило добре на Италия, Хърватия, България, Кипър, Чешката република, Румъния, Полша и Гърция. Въпреки че при обществените поръчки електронни инструменти се използват в ограничена степен, някои държави членки се възползваха от тази възможност, особено Португалия (подаването на офертите по електронен път е задължително при повечето процедури), Литва, Ирландия, Швеция и Обединеното кралство. Използването на електронно фактуриране е вече задължително за повечето публични органи в Дания и Швеция и следва да стане стандартна практика в целия ЕС.

Трябва да бъде подсилена инфраструктурата на ЕС във връзка с интелектуалната собственост⁵⁸. Секторът на ИКТ, както и всички, които във все по-голяма степен използват интернет като канал за разпространение, често разчитат в много голяма степен на правата върху интелектуалната собственост, които повишават тяхната привлекателност като обекти на финансиране и гарантират необходимата възвращаемост на инвестициите. Системите за регистриране на националните права трябва да бъдат достъпни като цена и във всяко друго едно отношение⁵⁹. Освен това създаването на специализирани отделения в националните съдилища, които да разглеждат дела във връзка с правата върху интелектуалната собственост, може чувствително да ускори производствата и да повиши качеството на съдебните решения.

Дори мрежите и технологиите от последно поколение не могат да разгърнат пълния си потенциал за растеж и създаване на работни места, ако фирмите и гражданите не ги използват в максимална степен⁶⁰. Този потенциал за растеж и работни места е понастоящем затруднен, по-специално поради **липсата на умения у работната сила в областта на ИКТ**. Близко 50 % от гражданите на ЕС имат ограничени компютърни умения⁶¹ или изобщо нямат такива, докато същевременно според прогнозите към 2015 г. 90 % от работните места ще изискват някаква степен на познания в сферата на ИКТ⁶². Уменията в сферата на ИКТ трябва да станат част от всички равнища на общата образователна система. Освен това с оглед на днешната остра липса на специалисти в сферата на ИКТ е необходимо по-активно взаимодействие между образованието и бизнеса⁶³.

⁵⁸ По отношение на националните и на ЕС системи на признаване, регистриране, използване и прилагане на правата на интелектуална собственост.

⁵⁹ Разходите за подаване на заявление за търговска марка и регистрирането ѝ в три класа в ЕС например варират от 78 евро в Кипър до 419 евро в Швеция.

⁶⁰ Всеки пети европеец никога не е използвал интернет, като в някои държави членки степента на неизползване на интернет е над 40 %.

⁶¹ Евростат, въз основа на представителна извадка на пълнолетното население (16-74 г.) в ЕС. Разликите между отделните страни са значителни, като делът на хората със слаби умения или изобщо без никакви умения варира от 26 до 79 %.

⁶² Бяла книга на IDC „Post Crisis: e-Skills Are Needed to Drive Europe's Innovation Society“ (ноември 2009 г.).

⁶³ От 2011 до 2012 г. са създадени над 100 000 работни места за инженери. В съчетание със стагнацията при броя на новодипломираните се висшисти в сферата на ИКТ се стига до все по-осезаем недостиг на пазара на труда.

Приоритети на политиките

С оглед на горното държавите членки следва да се насочат към следните основни приоритети:

- **Да гарантират правилното функциониране на пазара на електронните съобщения**, като подсилват националните си регулаторни органи и като създадат регулаторна уредба, която благоприятства конкурентното внедряване на високоскоростен ширококолов интернет, където е необходимо с публична подкрепа, по-специално чрез ефективно използване на европейските структурни и инвестиционни фондове.
- **Да завършат разпределението на 800-мегагерцовия радиочестотен спектър възможно най-бързо и да осигурят радиочестотен спектър за безжичен ширококолов интернет в размер на поне 1200 MHz и да премахнат пречките пред ефективното внедряване и използване на мрежи за безжичен ширококолов интернет.**
- **Да създадат благоприятни условия в различните области, които засягат онлайн услугите**, включително чрез правилно и навременно въвеждане на съответното законодателство, като се започне от –електронната търговия като основен елемент за предоставянето на онлайн услуги и се стигне до данъчното облагане, от доставката на пратки до плащанията, от законодателството за защита на потребителите, напр. Директивата за правата на потребителите⁶⁴, до механизмите за разрешаване на спорове, като законодателството за алтернативното разрешаване на спорове/онлайн разрешаването на спорове⁶⁵.
- **Да подкрепят използването на ИКТ и по-специално на ширококоловия интернет**, като подобряват достъпа до финансиране, осигуряват връзка на МСП с интернет и използването му от тяхна страна. Държавите членки следва също така да инвестират в уменията в сферата на ИКТ, по-специално като използват Европейския социален фонд и като ги интегрират по-удачно и в по-голяма степен в образователните си системи, насърчават партньорствата с бизнеса, привличат трансгранична мобилност и приемат рамката за електронните компетенции.
- **Да приемат комплексна и съвременна стратегия за сигурност в кибернетичното пространство и да определят орган за нейното изпълнение и за сътрудничество с останалите държави членки.**
- **Да увеличат предлагането на лесни за използване онлайн публични**

⁶⁴ Директива 2011/83/ЕС от 25 октомври 2011 г. относно правата на потребителите, за изменение на Директива 93/13/ЕИО на Съвета и Директива 1999/44/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 85/577/ЕИО на Съвета и Директива 97/7/ЕО на Европейския парламент и на Съвета

⁶⁵ Директива 2013/11/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2013 г. за алтернативно решаване на потребителски спорове и за изменение на Регламент (ЕО) № 2006/2004 и Директива 2009/22/ЕО и Регламент (ЕС) № 524/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2013 г. относно онлайн решаване на потребителски спорове и за изменение на Регламент (ЕО) № 2006/2004 и Директива 2009/22/ЕО.

услуги, включително чрез трансгранично свързване и инфраструктури, да постигнат оперативна съвместимост на електронните обществени поръчки и да ги разпространят в по-голяма степен сред различните равнища на администрацията и да насърчават по-честото използване на електронното фактуриране. Държавите членки следва да насърчават отворените услуги на база технологиите в облак с цел да разработват инфраструктури за цифрови услуги и да стимулират търсенето. Държавите членки следва също така да въведат оперативно съвместими решения за електронно здравеопазване, включително електронни здравни регистри и електронно издаване на рецепти за по-ефикасно публично здравеопазване и клинични проучвания и да продължат да насърчават използването на ИКТ за оперативно съвместими интелигентни енергийни и транспортни мрежи.

- Без това да е в ущърб на качеството на предоставяните патенти и търговски марки, държавите членки следва да обмислят възможността за евентуално намаление на цената и на средните срокове за регистриране на национални патенти и търговски марки. Те следва също така да създадат специализирани съдебни състави за областта на интелектуалната собственост и да им осигурят необходимите ресурси.

ЧАСТ II – ИНТЕГРАЦИЯТА НА ЕДИННИЯ ПАЗАР ПРЕЗ ПРИЗМАТА НА ИНТЕГРАЦИЯТА НА ВЕРИГАТА НА СТОЙНОСТТА

В настоящата част от доклада се съдържат някои общовалидни констатации за състоянието на интеграцията на единния пазар, до които беше достигнато на база анализ на веригите на стойността, т.е. доставката и закупуването на факторите на производството. Пълният доклад от анализа е достъпен на следния [адрес](#).

Укрепването на трансграничните вериги на производство е важно средство за повишаване на конкурентоспособността и растежа⁶⁶, като е вероятно дългосрочният ефект по отношение на заетостта също да бъде положителен. Освен това укрепването на интеграцията на веригата на стойността в ЕС може да спомогне да се възстанови външния баланс, тъй като отваря пазарите в държавите членки с външни излишъци.

Анализът сочи, че като цяло **трансграничните ресурси, вложени в производството в ЕС, били те вътрешни или външни за ЕС, са нараснали**. Това показва, че темповете на интеграция на единния пазар се запазват. Въпреки тези положителни тенденции обаче разликите между отделните държави членки за силно изразени⁶⁷.

⁶⁶ Вж. глава 2 на адрес http://ec.europa.eu/enterprise/policies/industrial-competitiveness/competitiveness-analysis/european-competitiveness-report/comp2012_en.htm

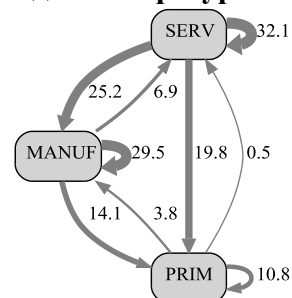
⁶⁷ За анализ на характерните за отделните държави членки промени в интензитета на интеграцията вж. пълния доклад на следния [адрес](#).

Анализът сочи също така, че **вътрешната и външната за ЕС търговия с производствени ресурси се допълват**⁶⁸. Това показва, че усилията за по-нататъшно задълбочаване на единния пазар и за стимулиране на споразуменията за свободна търговия на ЕС с партньорските му икономики взаимно се подсилват.

Секторите на услугите освен това осигуряват най-много ресурси за дейностите на другите сектори, особено за производството. Поради това **добре функциониращите пазари на услуги имат положително въздействие върху производството в ЕС и обратното**, както показва графика 1.

Анализът сочи също така, че с оглед максимално извличане на ползи от единния пазар държавите членки следва да съсредоточат усилията си за реформи върху **намаляването на пречките пред търговията в сектори, които са сравнително големи, но все още не са добре интегрирани**. Това е особено вярно за сектори, в които външната за ЕС интеграция е голяма в сравнение с вътрешната, тъй като това може да показва, че капацитетът за вътрешно за ЕС сътрудничество е недостатъчно усвоен и оттам може да бъде признак, че продължават да съществуват значителни пречки.

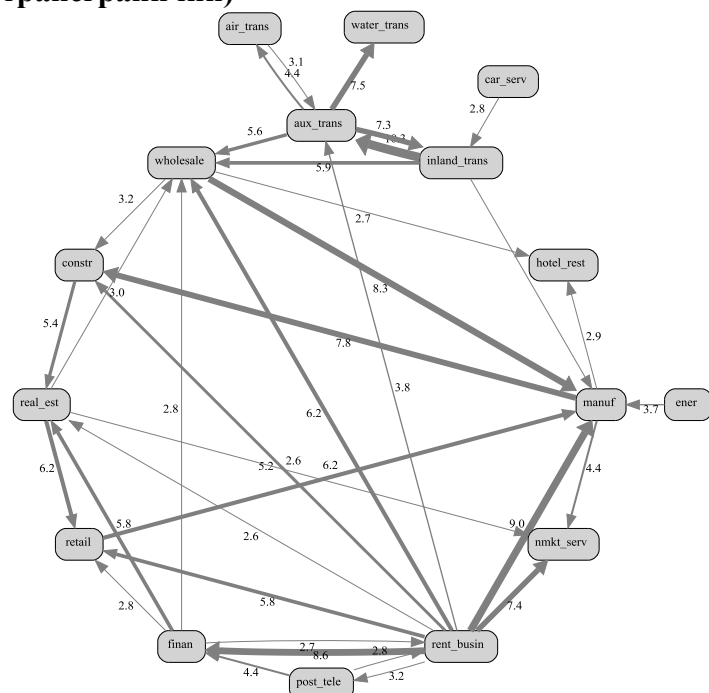
Графика 1. Значение на междусекторните производствени ресурси в ЕС

Наименованията на секторите са обяснени в таблицата в приложението към пълния доклад, който е на разположение на следния [адрес](#). Цифрите представляват дяла на вътрешните за ЕС ресурси (трансгранични и национални) спрямо производството на съответния сектор (в проценти).

⁶⁸ За периода 2006 – 2009 г. средният дял на ненационалните вътрешни за ЕС производствени ресурси показва положителна зависимост спрямо средния дял на външните за ЕС производствени ресурси сред отделните държави членки.

Графика 2. Най-силни вътрешни за ЕС връзки в различните сектори (национални и трансгранични)

Дебелината на стрелката отговаря на размера на коефициента: факторите от един сектор към друг като среден процент от производството на двата сектора. Съответните коефициенти са посочени срещу средата на всяка стрелка. Названията на секторите са обяснени на следния [адрес](#).

Погледнато от тази перспектива (т.е. от гледна точка на търговските потоци в рамките на веригите на стойността в производството), изглежда има още пречки, които могат да бъдат премахнати при непазарните услуги⁶⁹, дейностите във връзка с недвижими имоти и търговията на дребно⁷⁰.

Освен това, ако държавите членки проведат политики за повишаване на производителността в секторите с висока степен на интеграция, те биха могли да постигнат допълнителен икономически растеж. Подобни реформи вероятно ще доведат до „пренасяне“ на производителността към други партньорски сектори, особено когато взаимовръзките между секторите са силни. Както

показва графика 2, при услугите наемането на машини и оборудване и останалите стопански дейности имат най-силни връзки с най-голям брой партньорски сектори. Производството е имало най-здрави връзки с отдаването на имоти под наем и други стопански дейности, както и с търговията на едро и дребно от страна на производствените ресурси и със строителството от страна на произведения продукт. Транспортният сектор има най-силни връзки с пазарите за търговия на едро.

⁶⁹ Публична администрация, отбрана, образование и здравеопазване.

⁷⁰ При този анализ външната за ЕС интеграция при тези услуги е използвана като еталон за сравнение. Когато обаче се прави оценка на *общата* интеграция на пазарите за услуги в ЕС, за да бъдат допълнени настоящите констатации, трябва да бъдат отчетени и други канали на интеграция, които са извън обхвата на настоящата точка (по-специално предоставянето на услуги чрез установяване).

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ВЪТРЕШНИЯ ПАЗАР В КЛЮЧОВИ СЕКТОРИ - Състояние към 25 октомври 2013 г.																																
Съобщението „По-добро управление за единния пазар“ призовава държавите членки да: -се ангажират с „нулева“ толерантност по отношение транспонирането на директивите, т.е. да се спазва [1] дефицит по отношение на транспонирането и [2] дефицит по отношение на съответствието от 0 % - да гарантират бързо постигане на съответствие с цел да дадат възможност [3] продължителността на производствата за неизпълнение на задължения от страна на държава членка да се сведе средно до 18 месеца - да ускорят процеса на изпълнение на решенията на Съда, т.е. [4] да се постига пълно съответствие средно в срок от 12 месеца За допълнителна информация вж. онлайн изданието Сравнителни показатели за единния пазар: http://ec.europa.eu/single-market-scoreboard. Следващата актуализация се планира за края на януари 2014 г.																																
		BE	BG	CZ	DK	DE	EE	HR	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	EC 25.10.13	EC 25.10.12 ¹	
УСЛУГИ (4 директиви)	[1] Брой на директивите, които още не са транспонирани напълно	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	
	[2] Брой на неприключените случаи на неизпълнение на задължения	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	6	7	
	[3] Средна продължителност на неприключените случаи на	4.9		32.6		28.4				12.8		20.0		28.1	8.8	44.6	8.8		50.2	12.8		52.0	8.8		8.8	56.7	84.2		0.2	29.4 месеца	34.7 месеца	
	[4] Средна продължителност след решение на Съда									60.1										22.8										41.4 месеца	29.4 месеца	
ФИНАНСОВИ УСЛУГИ (2 директиви)	[1] Брой на директивите, които още не са транспонирани напълно	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	[2] Брой на неприключените случаи на неизпълнение на задължения	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	[3] Средна продължителност на неприключените случаи на																															
	[4] Средна продължителност след решение на Съда																															
ТРАНСПОРТ (7 директиви)	[1] Брой на директивите, които още не са транспонирани напълно	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
	[2] Брой на неприключените случаи на неизпълнение на задължения	1	1	1	0	0	0	0	0	1	2	3	1	0	2	1	0	1	0	0	0	2	1	0	2	0	0	0	1	20	22	
	[3] Средна продължителност на неприключените случаи на	14.0					11.1	15.2		4.8	9.1	16.9	6.0		36.0	40.0					4.1	9.0		8.3	11.1			24.8	15.4 месеца	12.4 месеца		
	[4] Средна продължителност след решение на Съда			3.5						11.6	7.8	6.2	0.7					7.8				4.8	12.0		3.5					6.4 месеца	0.0 месеца	
ЦИФРОВИ ИНТ.ПАЗ. (1 директива)	[1] Брой на директивите, които още не са транспонирани напълно	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	[2] Брой на неприключените случаи на неизпълнение на задължения	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	
	[3] Средна продължителност на неприключените случаи на									12.8		75.9																				